

Izhaja

vsak petek z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovcu, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure
predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vin.
od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno
pod napisom:

**Upravništvo „Mira“
v Celovcu,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje
naprej.

Leto XXV.

V Celovcu, 22. septembra 1906.

Štev. 38.

Današnja številka obsega 6 strani.

Zborovanje v Grebinjskem Kloštru dne 16. septembra.

Ker se je prostor v Grebinju bil odpovedal, vršil se je shod v župnišču č. gosp. J. Kindlmana v Kloštru.

Dr. Brejc je pozdravil najpopred zborovalce: Naš dom je povsod le slovensko župnišče; ki so danes prišli na shod v takem vremenu, so trdna slovenska stranka. Vlada se premalo briga za Slovence, naj bi njeni zastopniki prihajali na slovenske shode, prepričala bi se potem, da smo zvesti državljani, da ne zaostajamo, da napredujemo v kljub vsem zaprekam.

Vsled nesrečne volilne geometrije imamo enega samega poslanca v deželni zbor; ker nas ni v zboru dežele, naj bi vlada prihajala na naše shode v deželi.

Govornik razlaga splošno enako volitev. Reforma bi bila prav, a nam se godi krivica, ker se je napravil le en slovenski volilni okraj. Zoper to krivico ugovarjamo z vsemi silami. Čudimo se, da se je našla vlada, ki kaj takega predlaga. Živi se ne damo pokopati; takega miru ne bomo sprejeli.

Zapustili so nas pa tudi bratje Kranjci. Ti so dolžni, nas podpirati, in če nas ne podpirajo, so izdajalci. Brat sme imenovati brata izdajalca, če mu v najhujši sili ne pomaga. Mi ne tirjamo treh poslancev, a dva moramo imeti, če ne, naj se razbije volilna reforma. Prišel pa je še drug predlog Poljaka Starzynskega. Razmerje med državnim in deželnim zborom hočejo tako prenarediti, da bo v narodnih in šolskih rečeh imel glavno besedo deželni zbor. Narodne manjšine hočejo večinam žrtvovati. Kakšne pa bodo pri nas šole, če jih naši nasprotniki diktirajo? Zdaj se lahko pritožujemo na Dunaj, če se pa vsa pravica da deželnemu zboru, potem je taka postava nam vrv na vrat.

G. Podgorc govori o združništvu. Govornik razlaga moč gospodarskih društev. Velika industrija dela svoje karte, in v vseh kulturnih deželah snujejo tudi poljedelci svoje gospodarske zadruge. To je edina pot, da se dobi vpliva na ceno poljskih pridelkov. V tem oziru so že mnogo vplivale zadruge na Niževavstrijskem, lepe uspehe imela je tudi že domača zadruga v Sinčevsi. Vplivala je na cene, a še več je vredno, da je oprostila posestnike hlapčevstva nasprotnikov. Le zadruge zamorejo poljedelstvo povzdigniti, in na te se mora obračati skrb vsakega gospodarja; domači dom naj cvete, naj bo v njem blagostanje, tega se moramo učiti, ne pa misliti, da je treba le nemško znati, potem pa je storjeno vse.

G. Grafenauer poroča končno o delovanju deželnega zbora.

Sprejela se je nato soglasno sledeča
resolucija:

Na shodu v Grebinjskem Kloštru zbrani odobravamo sklepe celovskega zaupnega shoda, zlasti pa terjamo iznova, da slovenski poslanci v državnem zboru z vsemi sredstvi, tudi z obstrukcijo, strmoljavijo volilno reformo, če se ne doseže še drugega mandata za koroške Slovence.

Z vsi odločnostjo in ogorčenostjo protestujemo zoper vsakotero razširjanje delokroga deželnih zborov na polju šolstva in glede narodnih in jezikovnih vprašanj, ker bi se tako na milost in nemilost izročilo narodno manjšino nasprotni narodni večini; pozivljamo slovenske poslance, da v tako razširjanje kompetence deželnega zbora pod nobenim pogojem ne privolijo.

Poznajo se!

Poznajo se med seboj! Mnogo let že zahajajo skupno v svoje vsenemške brloge, učili so se skupno lepih „Šererjevih nauk“, skupno so nastopali na šidmarkinih veselicah, skupno po-

slušali zlate nauke lutrovskega pastora — kdo? Velikovški meščani: trgovci, obrtniki, uradniki, učitelji in vse, kar mrgoli po blaženem vsenemškem Velikovcu. A staro prijateljstvo je nehalo. Bralec gotovo že pozna basen o lisici in ježu, a še enkrat jo povemo: Jež je prosil lisjaka prenočišča, in sicer tako prebrisani lisjak sprejel je gostoljubno ponižnega gosta, misleč: šment je sicer bodeč, a če kedaj pride za menoj kak sovražnik, skrijem se za ježem in trnjeva njegova koža me bo dobro branila. A joj! Jež se je vlegel v lisjakovo posteljo in ubogi lisjak je moral iz svoje luknje ven, ker je jež zbadal najprej njega. Velikovskim meščanom se godi nekaj sličnega.

Že leta sem si naročujejo Velikovčani za javne službe ljudi, ki so na glasu kot najodločnejši vsenemci. Teh gospodov se je polagoma precej nabralo: vodja meščanske šole, knjigovodja hranilnice, kolikor toliko učitelji vsi! A ti gospodje so obraščeni z bodečimi ščetinami kakor jež in zbadajo, kadar ne nalete na Slovence, tudi svoje prijatelje velikovške meščane. Zadnji čas so začeli na podplatih šegati župana Pinteriča in poslanca Grazhoferja.

Ta dva se lahko vsedeta vkup in zapojeta pesem: „Hitro, hitro mine čas!“

Vsenemci ju prijemajo pošteno: Očitajo jima, da je „prebivalstvo ogorčeno zaradi mnogoletnega slabega gospodarstva, da s svojevoljnimi postopanjem izprijujeta ljudi (korrumpirande Paschawirtschaft), da je Velikovec izgubil svoj pomen, da svoj gnoj ne morejo več pod suknjo okrog nositi. Pinterič in Grazhofjer za častna mesta ne prideta več v poštev, politična mrliča sta, ki jih ni več treba pobijati.“

Taka prikuha, ki jo stavijo na mizo nekdanji prijatelji, je pač težko prebavljiva. A velikovski velmožje so to palico, ki jih zdaj tepe, dobro zaslužili. Na svetu je pač še več kaj treba, kot ponemčevati in odtujevati veri slovensko ljudstvo. Ti ljudje vidijo le Slovence, vidijo le duhovščino in pozabijo vse drugo: pozabijo svoje stanovske interese. Z vsenemškimi ali socijaldemokratskimi društvi in shodi obrtnikom ni pomagano in tudi uradnikom ne, in prišel bo čas, ko pride tudi še kdo nad ježa in ga vrže vun. Zdaj zamoremo velikovškemu županu in poslancu le častitati, da jih je nekdo moralno tako strašno naklestil, gospoda se ob tej priložnosti lahko spametujeta in prideta do spoznanja: Naj bo junec kakoršen je, stene vendar ne bo podrl s svojo bučo.

Katoličanstvo in socijalno vprašanje.

Govoril na tretjem slovenskem katoliškem shodu dr. Krek.

Velikokrat se trdi, da so tisti časi, ko je verska misel navdušila velikanske množice, da so zapustile svoj dom in šle žrtvovati vse sile tja v svete dežele in boriti se zato, da osvobodijo svete kraje ter jih pridobijo krščanstvu, dandanes minuli in da verska misel dandanes nima več te moči, toda to ni res. Današnji katoliški shod pravi, da je verska misel še danes močna dovolj, da spravi ljudi na boj za sveto reč, da je močna dovolj, da pridobi za največje, najplemenitejše žrtve.

To je prva misel, ki se danes ponuja, in, predragi moji, ta misel se mi zdi, da je zvezana z nameni našega katoliškega shoda. Tisti časi, ko se je krščanstvo borilo nasproti Turku, tisti časi križarskih vojn spominjajo na naš čas. Takrat je po tej veliki manifestaciji vsepovsod se pokazalo novo bujno življenje, po prepiru se je naselil mir božji in v miru napredek, vzbudil se je ponos tudi nižjega ljudstva, smisel za principe, katere ima vsak človek, je rasel, ljudje so se jeli zavedati, da so pred Bogom vsi enaki, in po enakosti je rasel tudi smisel svobode. Jeli so se dvigati tlačeni stanovi, najprej kmetski stan, potem mesta in začelo je cveteti blagostanje ši-

roko po krščanski zemlji. Prišla je misel za splošno korist, ljudje so spoznali, da je potrebno, ako hočejo velike stvari doseči, da se zvezujejo drug z drugim in hodijo močni za skupnim ciljem. Majhne misli, malenkostne stvari so pustili in tako postali sposobni, da so ustvarili to veliko krščansko omiko, katere sadove uživamo mi.

In podoben je tisti čas našemu času. Te velike verske manifestacije, naj si bodo katoliški shodi ali druge vrste manifestacije, kakor se velikokrat pojavijo med versko prebujajočim se ljudstvom, spominjajo na velike manifestacije, ki so se vršile ob križarskih vojnah. In tudi sadovi prebujanja verske ideje so tisti. Tudi danes najprej vidimo, da se vsled teh shodov, zlasti tako imenitnih in velikih, kakor je naš današnji slovenski katoliški shod, mir seli med ljudi. Jaz dobro poznam slovensko ljudstvo, dobro poznam njegove vrline in hibe, odkrito pa na podlagi večletnih izkušenj priznavam, da je ni rane, ki bi bila tako globoko ranila dušo našega ljudstva, kakor rana medsebojnega sovraštva in prepira. Pravim, nobena druga stvar ni tako huda — govori in očita se ljudstvu marsikaj in dostikrat brez vzroka — ampak vir vsemu zlu je medsebojno sovraštvo med ljudstvom. V vsaki najmanjši vasi, ako vidite, da se sosedje ne razumejo, nastajajo dolgotrajne pravde, ki uničujejo blagostanje, nastaja sovraštvo med moškimi in ženskami, ta največja kuga, ki se mora zatreti in odpraviti iz naše srede, predno postane ljudstvo sposobno za napredek. In za tak božji mir, med katerim se pozabijo ti malenkostni prepiri, ta nasprotja, ki temelje večinoma v teh malenkostnih razmerah, v katerih tičijo naši ljudje, ni boljšega sredstva, kakor tako velika verska manifestacija, kakor je današnji naš shod. Prepričan sem, dragi moji, da vsak tak velik shod odluči nekaj tistega majhnega zastarelega, zakotnega blaga z ljudi in jih v tej veliki množici dvigne iz prahu do višjih stvari, do plemenitejših čutil, da pozabijo na svoje malenkostne prepire, in ko pridejo domov, je mir in mir pa je podlaga napredku.

Zato pa, da se ta mir utrdi, je tudi treba, da naši starši vzgajajo svoje otroke v tem smislu, da molijo za mir, je treba, da vsak oče in vsaka mati uči otroka moliti ne samo zase, ampak tudi za druge, in da pri tem, ko ga uči spoznavati svoje posestvo, svojo lastnino, mu vedno vceplja misel: Glej, to zemljo boš ti obdeloval, pa moreš srečno na njej živeti le, če boš zvezan v miru, v ljubezni s svojimi stanovskimi tovariši. Prepričan sem, da bo tudi današnji katoliški shod rodil le uspehe, in smem reči, da štejem ravno nekako pomnožitev smisla za ta božji mir med enega njegovih najpomembnejših sadov.

Drugi sad, ki ga bo rodil katoliški shod in ki globoko posega v socijalno življenje našega naroda, je smisel za svobodo in enakost. Dragi moji, revež v očeh tega sveta ne velja nič, kakor ni veljal nič v časih pred Kristusovim rojstvom. Ob katoliških shodih, sploh ob vsaki veliki manifestaciji verske misli, dobi pa tudi revež neki viden prostor, svoj enakopraven prostor. Poglejmo to, kar imamo mi na Slovenskem. Kdo nam je ohranil našo domovino? Revež, naši reveži, revni naši kmetje.

Kdo nam vzdržuje našo omiko? Revež. Kdo našo umetnost? Zopet revež. Kdo vzdržuje naše cerkve? Revež. Kdo je naredil ta shod? Revež. Revščina slavi svoje zmagovalce ob vsaki manifestaciji verske misli, in čim bolj globoko čutena je manifestacija, tem bolj se dviga moč reveža. Katoličanstvo daje revščini nepopisen sijaj, daje ji moč, daje ji upanje. Drugod tudi vabijo reveže v svojo sredo, imajo pa zanje le to, da jim pravijo: Umri, ali pa: Pojdi in se pobij s svojimi nasprotniki, in človek jih pomanjšuje, češ, tem lažje jih bo za to ali za to pridobil. Nimajo zanje drugega, kakor silo; sila ima sicer krute posledice, toda sila, kjerkoli se gre za telesno silo, je na prodaj, kdor več plača, ta jo ima. Revščina pa, ki je zbrana v naših vrstah, ni na prodaj, mi nismo na prodaj!

Naročujte edini koroški slovenski list »Mir«!

Daljni veliki sad katoliških shodov, ki bo brez dvojbe tudi vzrastel iz našega katoliškega shoda, je pa razširjenje duševnega obzorja. Najhujše je govoriti s človekom, ki ne vidi dalje, kakor do meje svojega posestva, najhujše je občevati s človekom, ki preko sten svojega doma nikamor ne zna. Gorje tistim, ki presojaajo ves svet samo z vrha domačega zvonika, in ta omejenost se drži takih ubogih ljudi, kakor smo mi. Za nas se nikdo ni brigal in dasi je pripravna naša zemlja za vsak napredek, dasi so dani vsi pogoji za napredek, smo zaostajali, ker se med seboj ne poznamo. Celo izobraženci naši so taki, da drže glave v pesek, in nočejo spoznati, kako revni so, nesposobni za vsak boj, za vsako trezno delo, ako se ne zvežejo z drugimi in zapuste pota tiste nesrečne, omejene, zakotne, separatistične, revne politike.

Katoliški shod nam odpira nova vrata, mi gledamo po celi svoji domovini, gledamo na Hrvaško, Češko, Moravsko, in preko katoliškega shoda gledamo še gori v sveta nebesa, v naš pravi dom, in tako se raztegnejo naše punčice in mi vemo, da je naš dom velik in širok, in tako nam širi um in srce in mi čutimo, da smo za veliko in težko delo sposobni.

Vzbudi se nadalje pri manifestaciji verske misli tudi smisel za skupno delo. Posamezni človek more imeti samo majhne cilje, koder pa gre za velike cilje, treba združene armade, in čim višji so cilji, tem večja mora biti armada. Katoliška vera nam s svojo družbo venomer kliče v spomin to resnico, venomer nas uči, da ni mogoče, velikih stvari doseči brez velikih, močnih zvez, in katoliška cerkev nas pri tem uči, da stojte zveze ljudi, hočejo doseči velike stvari, tako trdno, tako krepko, da morajo obstati v vseh razmerah. V tem tiči boj med cerkvijo in državo, zato ker ima cerkev v sebi združene moči, kjer si bodi obstoji. Ravno ta moč pa bode njene nasprotnike, v tem tiči njena premoč, od nje pa naj se vsi učijo; vsak stan, kateremu se gre za osvobodjenje, bi moral videti v katoliški cerkvi najboljšo šolo vsake organizacije, katoliški shod, ki pod svoje okrilje jemlje ne samo boj za Boga, ampak tudi boj človeka za njegove človeške pravice, boj za njegov obstoj, za vsakdanji kruh, za napredek, za duševni in gmotni napredek. Na ta način potem pri posameznikih, ki se udeležijo katoliškega shoda, vzraste zavest: Naši cilji so visoki, vzvišeni, lepi, ampak zvezani so med seboj, zvezani z najvišjim ciljem, ki sega iz zemlje v nebesa in pri tej zavesti vsak posameznik, ko se vrne na svoj dom, tem uspešnejše, tem bolje dela v svojih ozkih razmerah zase in za sodrugo.

Delo za skupno stvar, to delo je tudi klic nekaterih nasprotnih strank. Tudi stranke izven krščanskih so spoznale resnico, da se brez skupnega dela ne da nič doseči, toda te nasprotne stranke imajo za navodilo, kako naj se pride do skupnega dela, prazne besede. Socijalisti pravijo: Počakajmo skupne države, počakajmo, da bo ves svet, vsa zemlja v rokah proletarijata, da pade zasebna last, da bo organizirana država, katero bomo vladali vsi.

Kaj naj rečem nasproti temu vprašanju? Socijalizem, katerega uči socijalna demokracija, so sanje. Socijalizem, kakor ga uči socijalna demokracija, je nemogoče že zaradi tega, ker se njegovi cilji končajo na tem svetu. Socijalna demokracija zahteva od svojih ljudi največjih žrtev, da same sebe darujejo popolnoma celoti, da se odreko pravicam svoje osebnosti in postanejo samo majhni koleščki v velikanski verigi splošnega človeštva, ne odgovarja pa na najvažnejša, na najvišja vprašanja življenja: Kaj bo pa potem z menoj, ko telesnost odpade, ko se poslovim od tega sveta, kaj je onstran te zemlje? Socijalizem, materijalizem na to nima odgovora in zato ni sposoben, da bi za dalje časa imel človeštvo v sponah.

Naj pri tej priliki omenjam, da tudi v socijalni demokraciji gre stvar na bolje. Res je, še vedno proglašajo načelo: Vera je zasebna stvar, in v resnici tudi voditelji po tem načelu delajo. Pozabiti pa ne smemo ene stvari. Socijalna demokracija se je pričela na Nemškem in tam je protestantstvo v večini; Protestantovske verske družbe so pa popolnoma v rokah države, in ker je videlo delavstvo v državi zavezniško kapitalizma, ker jo je torej videlo kot svojo nasprotnico, zato je tudi v cerkvi zvezani s to državo videlo svojo sovražnico. To je bil prvotni pomen, da so delavci začeli vpiti: Vera je zasebna stvar, in da so zahtevali: Cerkev se mora ločiti od države. To geslo je torej v svojem začetku bilo cerkveno-politično, ne pa v bistvu protiversko. Pač pa so pri nas pozneje socijalno-demokratski voditelji šli do skrajnosti in danes bijejo naravnost boj ne samo proti veri in cerkvi, ampak proti Bogu samemu. Vendar pa med socijalno demokracijo samo se širi vedno bolj misel, da je

njih organizacija strokovna, da je treba stanovskega združevanja, in to stanovsko združevanje, ki meri na to, da si delavstvo v gotovem času, za gotove kraje izboljša razmerje, je nasprotno vsakemu verskemu boju. Ako bomo mi tihi in se ne bomo gibal, potem je mogoče, da tudi v teh zaspanih socijalno-demokratskih četah, katerim pojejo, da je vera zasebna stvar, dalje časa ostane zmedenost, če pa zavestno pokažemo povsod svoje versko prepričanje, ko delujemo v korist ubogega ljudstva, potem sem prepričan, da ta laž, ki je preslepila srca socijalno-demokratskih strank, kmalu izgine in da bomo kmalu mogli govoriti o boljših časih ter dobili ljudi, ki bodo spoznali, da je neumnost in vnebovpijoča krivica, tirati delavske organizacije v boj proti veri.

Druga misel, ki združuje ljudi, je misel humanitete, človečanstva. Ljudje smo vsi, pomagajmo drug drugemu, za skupno delo primimo in bojujmo se za čast človeške osebe. Temu nasproti moram reči: Nobena humaniteta ni mogoča, kjer se ne pozna ideal človečanstva, ki je za nas človek postal. In koder se Kristus ne pozna, najvišji cvet na drevesu človečanstva, ki presega čas in obvladuje večnost, koder se ta ne pozna, se tudi ne pozna, kaj je človek, in ne more poznati, kaj smo dolžni človeku. Zato lahko rečem, misel za skupno delo je mogoča po katoliških načelih in tudi tam, kjer je katoličanstvo po imenu že izumrlo, katoliška cerkev vzdržuje ta pomen, tudi tam je duh te cerkve ostal, v kolikor so si ohranili smisel za pravo, uspešno skupno delo.

Slišala se je večkrat že beseda, da smo mi Slovenci hlapčevski narod. Ločili so narode v gosposke in hlapčevske. Kakor se razvijajo razmere danes, lahko rečem, ko toliko ponosnih mož na celim Slovenskem ve, kam gredo: Mi smo gospodje.

Razložek med gospodi in tlačani, med gosposkimi in tlačanskimi sloji, ta razložek izvira iz srednjega veka. Gospodje so se imenovali tisti, ki so imeli v rokah skrb za splošni blagor. Gospodje so bili tisti, ki so skrbeli za to, da se je na vseh straneh ohranil mir in red. Danes moram reči, kakor se je razvilo demokratično načelo: Ljudstvo, v tvojih rokah je sedaj to, kar je svoj čas imela v rokah gospoda, sami o teh rečeh odločujete, in zato lahko rečem: Gospodje ste. Bilo je prejšnje čase, da se je reklo: Graščak je veren, katoličan je, zatoorej so tudi kmetje verni. Danes se je stvar obrnila, ljudstvo je verno in zato bodo tudi gospodje morali spoštovati to vero njegovo.

Mi poznamo samo enega gospoda v sebi in nad seboj, in to je naša vest, naša poštena katoliška vest, in ta vest, to je naša pamet, razsvetljena po naukih naše vere, in te svoje pameti ne damo nikomur. Mi se zavedamo, da imamo isto pamet, katero ima z nami vred nad 550 milijonov ljudi na svetu, ki verujejo v Kristusa, da imamo isto pamet, katero ima nad 270 milijonov ljudi, ki časte v rimskem škofu Kristusovega namestnika, in to svojo pamet, katero so nam vzgojili naši predniki, to svojo pamet hočemo ohraniti in skrbeti za to, da bo naša mladina za nami imela ravno tisto pamet. Zato prihajamo danes in manifestiramo ne za svobodno misel, ampak za pametno misel.

Danes lahko rečemo, da se bije nekaj boj med cerkvijo in med fabriškimi dimniki. Dimniki in tovarne, te vedno več ljudi uslužujejo podse in vmes med zvonjenje zvonov, ki vabijo vernike v cerkve, se čedalje pogostejše sliši tisto pusto, mrzlo, bolešno, divje žvižganje parnih strojev. Kadarkoli pogledam dimnik v industrijskem kraju, se mi zdi, da tistim ljudem, ki v tistem dimu žive, ta dim pomenja izgubljene nade, pokopano srečo, tisti divji žvižg pa obupne vzdih njihovih src. „Trpi in umri“, pravi dim, križ na naših cerkvah pa nam pravi: „Delajte, molite in živite“.

Ob katoliških shodih, ob manifestacijah katoliške misli, tako sijajnih, kakor je današnja, zažari oko tudi ubogemu trpinu, glavo dvigne kvišku, oči mu prodro proti nebesom, čuti se brata med brati, zaveda se svoje moči, svojega dostojanstva in z veseljem upanjem na boljše čase, ki jih bo dosegel s krepkim, vztrajnim delom, gre nazaj na svoj dom.

Govori se dostikrat: delajmo za narod. Kako silno poudarjajo to besedo ravno tisti, ki najmanj delajo, ki nič drugega ne store, kakor da z lažmi hočejo sovraštvo zasejati proti nam. Mi smo v zavesti resnice in zato smo brez sovraštva, moči pa imamo dovolj, da se branimo. Nasprotniki pa imajo eno veliko napako, namreč, premalo jih je. Delajmo za narod, pravijo, jaz pa pravim: Tukaj je narod — delajmo!

Koroške novice.

Velik manifestačni shod v Trstu v prilog pravične razdelitve volilnih okrajev na Koroškem bo v nedeljo 23. t. m. priredilo tamošnje politično društvo „Edinost“. Za Celovcem, Mariborom in Gorico govorili bodo tudi vrli Tržičani! Slovenska meja je edina v svoji sodbi, da volilna reforma ni vredna toliko, da bi se zanj žrtvovalo koroške Slovence. Ali naj ostane nedotaknjeno naše narodno ozemlje, ali pa — proč s to volilno presnovo! — V imenu koroških Slovencev bo vsled povabila na tržaškem shodu govoril g. poslanec Fr. Grafenauer.

Podporno društvo za slovenske dijake koroške. Tisti koroški vsenčiliščniki, ki želijo podpore, naj vložijo svoje prošnje na „Podporno društvo za slovenske dijake koroške“ do 15. vinotoka t. l. pod naslovom J. Scheinigg, c. kr. profesor, Celovec.

Slovenske občine pozor! Mestna občina Velikovec je v zadnjem času začela kolekovati z „südmark“-kolekom „Deutscher Wehrschatz“ vse na zunanje urade odposlane listine. Da ne z останemo, posnemaj to vsaka slovenska občina, ter naj sklene, da kolekuje svoja pisma z našim narodnim kolekom družbe sv. Cirila in Metoda.

„Štimce“ se bahajo, da na Koroškem Slovenci pri volitvah Nemce volijo. Ako se pa zgodi, da nekateri Nemci Slovincem glas dajo, potem pa imenujejo take Nemce „Jammerdeutsche“. Ali bi ne bilo pravično, ako bi „Štimce“ potemtakem imenovali one Slovence, ki volijo Nemce — „Jammerslovenen“?

Neki graški list, kateremu se vse gnusi, kar je slovenskega, se boji, da se bode Nemcem jezik izvil, ako bodo izgovarjali imena postaj nove železnice, ki se glase: Podbrdo, Hudajužna, Podmelec itd. Mi nimamo tega strahu, posebno, odkar so se Nemci privadili izgovarjati imena nemških ministrov Podbielski in Tschirschki.

Iz uradnega lista. Za ljudske šole v Vovbrah, Želinjah, Šmarjeti in Št. Petru na Vašinjah se razpisuje služba učiteljice ženskih ročnih del, s sedežem v Vovbrah. Učiteljica je zavezana poučevati v Vovbrah po pet ur, na drugih imenovanih šolah pa po tri ure na teden. Plača obstoji v remuneraciji, v odškodnini za pota in v donesku za stanovanje, kar iznaša okrog 700 K na leto. Prosilke, ki so za časa svojih študij uživale državno ustanovo, imajo prednost. Prošnje s spričevalom sposobnosti, domovinskim listom, spričevalom npravnega vedenja, zdravniškim spričevalom in morebitnim službenim spričevalom se morajo doposlati do 24. septembra t. l. okrajnemu šolskemu svetu v Velikovec. — Na 4. razrednici v Porečah je razpisano do 29. septembra t. l. mesto učitelja, ki dobi poleg plače prosto stanovanje. — Velikovški okrajni šolski svet razpisuje dne 6. septembra za enorazredno utrakvistično šolo v Št. Danijelu nad Pliberkom mesto učitelja-voditelja do 1. oktobra t. l. — Na nobeni naštetih šol se ne tirja znanje slovenščine. O ti svetovno-edina koroška pedagogika! Ker nikakor nočejo modri mogotci pripoznati za slovensko deco slovenskih učnih moči, se le čudimo, da ne nastavlja tukaj, recimo, mažarskih učiteljev. Slovenski kmet! Ali se ti še ne odpirajo oči?

Strokovno šolstvo. Na poljedelski šoli v Celovcu se prične pouk dne 15. oktobra t. l. Prošnje za sprejem je doposlati do 15. septembra. — Na podkovski šoli se začne prihodnji polletni tečaj dne 2. januarja 1907. Pomočniki podkovnih kovačev, ki so že vsaj 2½ leta kot taki v delu in se morejo izkazati z ubožnim listom, dobijo mesečne podpore 16 K. — Zimski tečaj kmetijske šole v Velikovec se prične dne 5. novembra t. l. in bo trajal pet in pol meseca. Sprejmejo se kmetijski sinovi, ki so vsaj že 16. leto dopolnili. Nekolekovane prošnje za sprejem je doposlati do 15. oktobra t. l. vodstvu šole v Velikovec. Natančna pojasnila se istotako tam zvedo.

Z železniške poti po koroškem slovenskem ozemlju. Niti maščevanje, niti srd mi ne narekujejo naslednjih vrst; pač pa hočem zabeležiti nekaj podatkov za gradivo k slučajno mogoči „II. častni knjigi letovišča Vrba“, glede „štram“ pangermansko mislečega železniškega uradnika na kolodvoru v Vrbi ob jezeru. En slučaj smo čitali v zadnjem „Miru“, drugega hočem jaz dodati, da bo zbirka raznovrstnejša. Je sicer že mesec dni od takrat (g. železniški uradnik mi bo že oprostil, da ga nisem prej pohvalil in priporočal ukovati v zvezde), kar se je odzvalo več narodnih mladenk iz Št. Jakoba v slovenskem Rožu povabilu narodnih Škocijancev v slovenski Podjuni, jih posetit na ustanovnem shodu njih slovenskega bralnega društva. Brhka slovenska dekleta so prišla na vrbski kolodvor, oblečena v narodni noši (kam so neki mislila? To je

Kupujte národní kolek!

gotovo velik greh!) in so tam v svoji trdovratnosti (??) zahtevala celo v „nemoderni“ slovenščini (to je strašno!) vozni listkov. Ako ravno jim je postrežljivi g. uradnik ponovno zatrjeval: „Sinčavas is kane štacion“, mu še povedati niso hotele drugače, kam so namenjene se peljati. Nato pa je dobil ljubeznivi, priljudni, mili gospodek železniški uradnik v „sveti“ jezi tako korajžo, da je zaloputnil okence, odbežal od njega, ženske potovalke pa pustil stati. (Škoda, da nam ni znano njegovo ime; taka hrabrost res zasluži, da se ovekoveči.) Šele po energičnem zahtevanju in posredovanju s strani drugega železničarja so dobile Šentjakobčanke vozne listke do Sinčevasi in mogle vstopiti v vlak, iz katerega so pač gotovo zaklicale: Hura! Neskaljena slava in čast neustrašljivi korajži železniškega uradnika v Vrbi ob jezeru! Hajl!

Slovenski trn v vsenemški peti.

Borovlje. V soboto 8. in v nedeljo 9. septembra so bile Borovlje torišče protislovenske in protiaustrijske hujskarije. Pevsko društvo „Alpenrose“ je namreč praznovalo petindvajsetletnico svojega obstanka in pri tej priliki so dali borovski „pristni Nemci“ in drugi taki in enaki sinovi ponosnega naroda nemškega — duška svoji vsenemški navdušenosti ter zbornali v Borovlje pevce-nemškutarje in tudi Nemce redkovsejane od vseh vetrov, da bi jim pokazali, kako se tudi začetkom septembra lahko uganjajo predpustne komedije. Vse hiše so ti slavni Borovljanci osmislili javno pred vsemi tujci s frankfurtarskimi cunjami, Slovenec-rojak Trnjakov Jozef iz Podljubelja in župan Ogriz, sin slovenskih staršev, sta izlila kot znana pangermanska zlatousta svoje visokoleteče misli pred zbrano občinstvo, katero pa hvala Bogu od vsega tega nič ni razumelo. Vsak pošten Nemec-rojak pa, ki se je tekom teh dveh dni prav lahko prepričal, da borovške duševne reve še nemščine govoriti ne znajo, in ki pozna besede nemškega pesnika:

„Muttersprache, Mutterlaut,
Wie so wonnesam, so traut“,

je moral tudi nehote pomilovati slavne borovške „Nemce“, ki so ali tako „navčakani“, da igrajo že sedaj svoje predpustne komedije, ali pa tako neumni, — in zadnje je bržkone resnica — da hočejo s silo postati Nemci, kar pa kot rojeni Slovenci nikdar biti ne morejo. Cela slavnost vsaj po svoji zunanosti ni bila prav nič drugega, kakor pa potencirana hujskarija proti slovenskemu prebivalstvu v Borovljah in okolici in prav nič se ne bi bilo čuditi, ako bi se bili domačini-Slovenci vzdignili in povedali tujcem in borovškim posilincem, da jih smatrajo kot goste, ne pa kot vladarje, da smatrajo Borovlje kot svojo slovensko domačijo, in da se od gostov in domačih uskokov ne pustijo izživati tako očitno, nego se je to zgodilo minule praznike. Toda enkrat — in to se bo zgodilo v kratkem — jo bo borovška „prtena gospoda“ pošteno skupila! Med ljudstvom že vre in izbruhnil bo vulkan nezadovoljnosti slovenskih domačinov. Odgovornost bo zadela seveda izzivače!

Iz spodnjega Roža. (Nemška olikanost) je vzkipela, kakor se je razširila vest, v p. d. Košičevem Pepčku, tako da je na bistriškem žegnanju po izgovoru nekaj besedi brez vzroka napadel s klofutami g. Müllerja, kateri je stal pred vrati p. d. Tomaževe gostilne na Bistrici ter se razgovarjal z nekim svojim znancom. Častitamo taki nemškutarski olik! Da, še pričo ste sami vzeli s seboj, g. Krasnik, z namenom, da bodete kresnili le trikrat, ali nemška navdušenost vam je gonila roko tako, kakor bi isto gnala voda, in ako bi vam napadeni ne bil pobegnil izpod prežečih rok, bi ga bili ključali po turški do jutra. Da, potem ste se šele nadejali, da bode g. Müller namesto vas kaznovan, a varali, — motili ste se grozno! On je bil v nevarnosti gotovo liki jagnje pred volkom, kateri ne prizanesa nikomur, zato se je oborožil s samokresom, saj ima zato pravico. Kakor smo tudi izvedeli, bil je orožnik g. Müllerja preiskavat na dom v občinski urad ter zahteval od njega omenjeni samokres, kateri ga je dal brez upora. Ko je po dokončani preiskavi prišel orožnik h g. Lausekarju, pa je tam povedal, kako je tajniku samokres — vzel. Kako to? Li sme blebetati orožnik pred privatnimi ljudmi o tem, kar je učinil v službi, in ali sme na ta način pokopavati ljudi v sramoto, kakor je bil pokopal občinskega tajnika g. Müllerja? Gostilničar Lausekar se mu je rogal pred ljudmi ter ga sodil na dva dni zapora, — in ljudje so mu mogoče verovali. Vsaka plajberška baba je vedela, da je orožnik tajniku vzel samokres; a on naj — sramoto požira? Res, predobi smo, da nič ne razkopljemo žrjavice, katero nemškutarji vedno brskajo, in nas zraven hočejo še rabiti za metlo pri pometanju svojih kurnikov. Poskrbeli bomo, da se stvar temeljito obrne!

Cvet iz borovške šole. Našli smo in priobčujemo: „Liebe Großmutter. Ich danke Biefmal's vier die Mier die Mutter haben Sie Mier ab gefauft Bier 10 freizer. Ich bin schon Mifel Mier Wann Werden Sie zu mir fomen haben sie den Meinen Brief bekomen Ich habe die Mier Wohl bekomen. Sie haben mier eine Mäddchen die Mier Mir gebracht die Mier Bier fomen bald zu Ihnen Seins sie Wohl Gesund Mier Seins wohl geund der Vater Wird Am Sontag Werden Sie im Maria gehn Mier Grüßen und Küßn mich alle Grus aus Gerlach.“ — Res zelodec obračajo cvet nemške kulture med nami.

Škofije ob jezeru. (Shod.) Ob zelo neugodnem vremenu se je vršil shod dne 16. sept. pri Kristofu. Cel popoldan je kar lilo z neba, tako da smo mislili, da bo zborovanje izostalo. A vendar se je zbralo še nepričakovano število ljudi, tako da je bila društvena soba do malega napolnjena. Načelnik društva g. Štef. Singer otvori zborovanje ob 1/4. uri, pozdravi navzoče, kakor tudi tamburaše iz Podravelj. Nato razloži vsebino in pomen igre, katero bodo uprizorili, namreč „Županova Micka“. Igro so igrali naši že zelo izvežbani igralci prav izvrstno, in sicer s predigro in poigro. G. Sadjak Andrej, kaplan pri mestni fari v Celovcu, ki je nenadano prišel ob tako slabem vremenu, je govoril o socializmu, o njegovih vzrokih, o socialnih demokracijah in njihovem namenu ter o krščanskih socialcih. Dva fanta sta potem deklamirala pesmi. Končno je domači župnik g. Singer govoril o najstarejši zgodovini tukajšnjih krajev. Pravil nam je, da so ostanki kolov na hodiškem in vrbskem jezeru spomini na prebivalce, ki so imeli svoje hiše kakih 1000 let pred Kristusovim rojstvom postavljene na vodah, razlagal o spominih na Ilirce in Kelte, na Rimljane in njih naselbine in ceste v tukajšnjih krajih; o pokristjanjenju iz Ogleja, o ljudskem preseljevanju, prihodu Slovencev in njihovem pokristjanjenju iz Solnograda. Med igro in govori so nas lepo zabavali tamburaši iz Podravelj, ki so v svoji stroki prav dobro izvežbani.

Logavas. Zadnjo nedeljo, dne 16. t. m., se je vršila otvoritev bivše Plšekove gostilne, katero je kupil g. Teuersuh iz Kranja. Ker je družina slovenska, priporočamo gostilno vsem domačinom in tujcem.

V Podravljah vrši se prijateljski sestanek to nedeljo dne 23. septembra v gostilni pri Glaserju ob 9. uri zjutraj, to je po sv. maši. Posetijo nas namreč rojaki iz Trsta in se prosijo rojaki iz bližnjih krajev, da se udeležijo tega sestanka prav mnogoštevilno. Pele se bodejo lepe slovenske pesmi in svirali bodo tamburaši.

Na Brnci vrši se prijateljski sestanek po izvanrednem občnem zboru društva „Drava“ ob 6. uri zvečer v gostilni g. Pogliča. Posetijo nas naši rojaki iz Trsta. Pele se bodo lepe slovenske pesmi in svirali bodo tamburaši. Rojaki, udeležite se v obilnem številu.

Radiše. Slovensko izobraževalno društvo na Radišah izreka listom: „Freie Stimmen“, „Bauernzeitung“ in „Grazer Tagblatt“ svojo najiskrenejšo zahvalo za brezplačno reklamo in prosi ob enem za nadaljno naklonjenost. Heil!

Radiše. V nedeljo, dne 9. t. m., smo imeli občni zbor našega izobraževalnega društva. „Freie Stimmen“ so že 8. t. m., torej dan poprej, prinesle o tem občnem zborovanju obširno klobasarijo iz peresa dobro nam znanega ljudskega zapeljivca iz naše okolice. Na to brezmiselno poročilo, ki kar mrgoli praznih fraz in brezpomembnih „dürfte sein“ in „soll sein“, ne bomo obširneje odgovarjali, ker se nam zdi preneumno, da bi se spuščali s tako nenavadno bedastimi „mački“, ki se ponajajo s svojo štiriletno „šusterbildung“, v nadaljno in natančnejšo polemiko; vendar pa moramo resnici na ljubo pribiti dejstvo, da je „neizkušeni“ g. Vidovic temeljiteje izobražen in v zadevah, ki so za nas Slovence edino rešilne, veliko bolj izvežban in izkušen nego g. dopisnik. Če je pa g. Vidovic neizkušen v lumpariji in nenravnosti, je to za njega le čast; sramota pa je za g. dopisnika, da je ravno v omenjenih dveh strokah tako dobro izurjen in daleč okrog slovita kapaciteta. V kolikor namreč g. Vidovica poznamo, je on pošten mož, ki je svoje dni pridno študiral in ki hoče uporabiti to, kar se je naučil, v blagor svojega slovenskega naroda, kateri mu je in bo nad vse, akoravno smo prepričani, da g. Vidovic ni in nikdar ne bo sovražnik pristnih, rojenih Nemcev in njihovega jezika, katerega je gotovo bolj zmožen, kakor pa g. dopisnik. Kar se pa tiče škandalov v Šent Jakobu, vas samo vprašamo: kdo pa je te škode povzročil? Domače slovensko ljudstvo, ali slovenski akademiki, ali nesramni šentjakobski nemškutarji? Vi, g. dopisnik, pobirate gotovo vse svoje znanje le iz časopisov: ste li čitali v omenjenih „Fr. St.“ uvodni članek? „Akademična mladina naj ustanavlja nove in

vzbuja stare podružnice „südmarke“, akademična mladina naj navdušuje kmetsko in meščansko mladino za podrobno narodno delo, akademična mladina naj orje ledino med svojim narodom itd. itd.“ Ali ima to pravico in dolžnost edino le nemška akademična mladina? Ali nimajo slovenski akademiki še v večji meri pravico in dolžnost, da pomagajo svojemu toliko zatiranemu slovenskemu narodu? Da, imajo to dolžnost, izpolnovali so jo v Šent Jakobu in izpolnovali jo bodo tudi kje drugod, ne oziraje se na vas, g. dopisnik, ki vsled svojega stanu sploh ne morete in tudi ne smete imeti drugega prepričanja, nego to, katero vam vaši višji predstojniki narekujejo. Zaničevalnega smehljaja vredna politična ničla ste in zatorej ostanite v svojo lastno korist rajši pri svojih šilih in kopitih ter se izogibajte politike, katere zaradi svoje preplitve izobrazbe sploh ne razumete. G. Vidovic pa naj bo prepričan, da je vkljub temu nesramnemu poročilu v nemško-nacionalnih listih v obeh vseh trezno mislečih ljudi vrl in delaven mož na svojem mestu, pred katerim ima vsa medgorska, radiška in golšovska nemškutarija strah in grozo. Vsakdo pa je zase prepričan, da je omenjeni dopis v „Fr. St.“ in „B.-Z.“ skuhal „butelj“, ki ni znan samo pri nas, ampak tudi onstran Drave, ne morda po svojem vzornem, pač pa po svojem zlobnem življenju.

Št. Primož-Št. Vid v Podjuni. Hudomušni dež nam je malo nagajal, pa vendar se je primeroma — uvažujoč razmere — shod, ki ga je prošlo nedeljo napravilo slov. kršč.-soc. bralno društvo za Skocijan in okolico, povoljno obnesel. Poljudno razpravljanje gospodarskih grehov slovenskega koroškega kmeta je našlo glasen pritrjujoč odmev pri poslušalcih in govornik, gosp. Ek ar iz Celovca, sme upati, da so njegove besede padle na rodovitna tla. Istotako sta gotovo dvignila pravi narodni ponos in veselje do samoizobrazbe pri zbranih mladeničih gg. župnik Svatoň in provizor Kogelnik. Zvesti slovanski navadi, biti veselega srca, smo tudi zakrožili par „luštih“. Ako Bog da, se še večkrat snidemo tukaj ob bolj ugodnem vremenu na enakem shodu. V.

Dobrlavas. (Smrtna kosa.) Neizprosna smrt nam je v zadnjem času zadala krute rane. V nedeljo, 9. t. m., popoldne po blagoslovu smo položili k večnemu počitku truplo sedemnajstletne Natalije Zablatnik p. d. Ogrizove Talčke. Bila nam je vsem ljuba in draga, in nihče se ni mogel zdržati solz, ko je mil. g. prošt M. Randl slikal ob grobu njeno mlado življenje, njene lepe čednosti in njeno srečno smrt v prelepem, v srce segajočem govoru. Pevci so ji zapeli lepih nagrobnih pesmi. Bodi ti lahka draga zemljica domača, ljuba nam Talčka! — Drugo jutro v ponedeljek pa so zagrebli pogrebci rajnega Baštinovega očeta iz Sinčevasi. Bil je dober hišni oče in skrben gospodar, mož stare korenine, dober krščanski značaj. — In zopet se nam je trgalo srce tuge in žalosti, ko smo stali v torek jutro ob grobu rajnega Jerneja Wastelna p. d. Sovičevega očeta iz Lovank. Že dolgo časa je bolehal na sušici in vodenici. Bil je vrl katoliški mož pa tudi iskren narodnjak, ki kar je mislil v srcu, je storil tudi z besedo in dejanjem. Vsled miroljubnega in ljubeznivega značaja so ga vsi vaščani ljubili in spoštovali. Žalujemo za njim tembolj, ker smo pokopali domoljuba, ki je vsikdar, posebno ob času volitev, stal trdno v naših vrstah. Slava mu!

Šmihel nad Pliberkom. Občinski odbor občine Bistrica je v svoji seji z dne 7. septembra t. l. enoglasno sklenil kolekovati vsa uradna pisma z narodnim kolekom naše dične družbe sv. Cirila in Metoda. Temu naj bi sledile druge slovenske občine, posojilnice, kakor tudi v prvi vrsti cerkvena predstojništva.

Šmihel pri Pliberku. Shod, katerega je priredila v nedeljo, dne 9. t. m., naša podružnica družbe sv. Cirila in Metoda pri „Šercerju“ se je vkljub slabemu vremenu jako dobro obnesel. G. kanonik Dobrovc govori o svobodni šoli, kaže na nje zle posledice in hinavstvo, ki tiči v boju za svobodno šolo; navidezno se borijo nje zaščitniki zoper „klerikalizem“, v resnici pa menijo sv. katoliško cerkev. G. Hornböck vzpodbuja po znani svoji do srca segajoči besedi poslušalce k odločnemu odporu zoper protivnike naše sv. vere, ki nam hočejo po svoji svobodni šoli našo mladino popolnoma demoralizirati. Znani fant-narodnjak, g. Krof nam pripoveduje nekaj zanimivih izkušenj iz svoje dovršene vojaške službe, kako se slovenski fantje dostikrat ravno pri vojakihi čisto odtujijo svojemu narodu. — Po zaključanju shoda uprizorila se je šaloigra „Trije tički“, ki je nad vse pričakovano sijajno uspela. Gledalci kar niso mogli priti iz smeha, ki ga je povzročila igra po svoji šaljivi vsebini, nad vse pa igralci sami po svoji izredni spretnosti, ki si res išče enake. Občen smeh, ki sploh nehati ni hotel, je vzbujal „piskro-

vez" (g. J. Rožman), ki nas je s svojim humorjem in nedosežno mimiko naravnost očaral. Vsak je rešil svojo ulogo tako izborna, da bi si boljše ne mogli želiti. Nismo se mogli načuditi dovolj izvežbanosti naših fantov, ki bi lahko nastopili pred vsakim meščanskim občinstvom. Ljudje kar niso mogli pozabiti veselega večera in vsakdo je izrazil željo, da bi se naši vzorni igralci čimprej spet pokazali s slično igro. — Govori se, da se misli v kratkem ustanoviti tudi v Šmihelu izobraževalno društvo. Kajpa, da bi ga slovenska trdnjava ne imela, ko se že nahaja drugje skoro v vsaki vasi! Torej fantje! le na noge!

Iz Podjune. V nedeljo, dne 9. t. m., imela je Ciril-Metodova podružnica za Šmihel in okolico svoj letni občni zbor v gostilni pri Šercarju v Šmihelu nad Pliberkom. Ker je o veselici že poročal drugi dopisnik, naj pripomnim le še to-le: Kakor sem že poprej omenil, se je zborovalo in igralo v gostilni pri Šercarju, kjer so na razpolago veliki prostori za takšne uprizoritve. Samo ena bi se želela, in sicer slovenski gostilniški napis, kakor blišči od gostilne pri „Likebu“, brez malega „Gasthaus“. Občina Bistrica, pod katero spada Šmihel, je bila in je slovenska, temu v dokaz povsod po občini slovenski napisi, zakaj bi potem zaostajal Šmihel kot središče in zbirališče? Zavedni kmetje, na čelu narodni občinski odbor, pokažite svojo odločnost s tem, da zahajate samo v naše slovenske gostilne povsod, da zahtevate tamkaj slovenske vžigalice na mizah, poleg tega pa ne zabite prispevati v nabiralnik za naše šole. V Šmihelu bi bil jako umesten in potreben „Narodni dom“. Kaj stoji tamkaj zapuščen graščina, nekdanja mlekarja? Ali bi se ne dalo napraviti iz te hiše kaj enakega kakor naš „Narodni dom“ v St. Jakobu, kjer bi bil naš centrum podjunske doline, v katerem bi se počutili kot slovenski domačini? Torej na delo vsi narodni možje iz šmihelske okolice, da se vidimo že v prihodnje v našem lepem „Narodnem domu“ na zborovanju. Podjuniški fant.

Iz Pliberške okolice. Kakor je že znano, se je vršil dne 3. septembra v Pliberku semenj. Promet je bil živahen. Goveje živine se je prignalo veliko, posebno veliko pa ovac, katerih so prignali kmetje s črnih planin cele trope in jih tudi do malega vse prodali. Ker pa je bil prav vroč dan, se je pa tudi izpilo veliko piva. In naj vam na tem mestu povem, da so pliberški nemčurski gostilničarji ta dan prodajali pivo kar po pol kozarca za 20 vin. Gotovo so že težko čakali letnega sejma, in mislili si, sedaj moramo kmete dobro izrabiti, danes imajo vsi denar. Zato pa hoče ta dan že vsak črevljari in tudi vsak krojač imeti postavljeno uto na travniku in še par našemljenih natakarij s pisanimi predpasniki, ki si tudi ta dan hočejo prislužiti lep denar. Kdaj bodo kmetje iz okolice toliko pametni, da se ne bodo pustili tako izkoriščati od takih „purgarjev“. Zato vam pa rečemo, dajte v prihodnje vaše natakarije kam v šolo, ali pa jim kupite taka očala, da bodo videle, kje je črta pri vrčku. Ako vam pošteni slovenski kmet pošteno plača, dajte mu tudi vi pošteno, kar mu gre, ali pa se pripravite nato, da se bo slovenski kmet izogibal vaših sejmov.

Vogrče. (Nove orgle. — Shod.) Naša farna cerkev sv. Florijana dobila je zopet nov kinč. namreč nove orgle, katere je izdelal in postavil g. Franjo Grafenauer, naš deželni poslanec. Delo mojstra hvali, pravi pregovor. Zares, tukaj hvali delo izvrstnega mojstra, kateri je pravi veščak v tej stroki in katerega toplo priporočamo vsem cerkvenim predstojništvom v enakih zadevah. Orgle imajo šest spremenov in prav lep, ljubko zvoneč glas. Pobarval in pozlatil jih je pliberški slikar g. Capelari, da so zdaj res pravi kinč cerkvi. Orgle bodo stale blizu 2000 K, kateri dolg je že večinoma poravnani. 19. m. m. je nove orgle blagoslovil pliberški g. dekan S. Bauer. Da bi torej dolgo let pele Bogu v čast in povzdigovale srca pobožnih vernikov k Bogu. — Popoldne potem je bil politični shod pri Škofu. Zbralo se je veliko ljudstva iz okolice. S Škofove hiše plapolala je slovenska trobojnica v dokaz, da tukaj živi še čvrst in zaveden slovenski rod. Govorila sta g. Ekar in g. Grafenauer; prvi o volilni reformi in političnem položaju Slovencev na Koroškem, in drugi o koroškem deželnem zboru in deželnem liberalnem gospodarstvu. Občinstvo je pazljivo sledilo njunim govorom. Tako smo tedaj sklenili slavnostni dan, kateri nam še ostane dolgo v spominu.

Švabek. Umrla je Amalija pl. Webern; soproga sekijskega načelnika po kratki bolezni. Pokopali so jo ob obilni udeležbi v rodbinskem grobu.

Slovenci, spominjajte se Velikovske šole!

Grozna nesreča na južni železnici.

V nedeljo 16. popoldne sta med Krivo vrbo in Pričicami trčila drug ob drugega osebna vlaka iz Celovca in Beljaka. Vlak št. 418, ki odhaja iz Celovca ob 3. uri 42 minut, je imel okrog 20 minut zamude, dočim je bil beljaški vlak, ki odhaja iz Beljaka ob 3. uri 25 minut, pravilen. Vlaka se pravilno srečata (križata) v Porečah. V nedeljo popoldne je prišla nad celovško okolico huda nevihta z bliskom in gromom, vsled česar so bile telegrafične priprave na postaji v Krivi vrbi toliko poškodovane, da je bilo sporazumljenje med to postajo in Porečami popolnoma nemogoče. V takem slučaju veljajo za odpravo vlakov posebne določbe. Vlaki se namreč na vsaki progi delijo po „prednosti“. Vlaki, ki odhajajo od izhodišča (središča železniške uprave) proti koncu proge, imajo prednost pred nasprotnimi vozečimi vlaki. V tem slučaju je imel celovški vlak št. 418 prednost pred beljaškim št. 417. Ako je brzovozno sporazumljenje o križišču nemogoče, velja stalna določba, da mora vlak II. reda (Nachrangszung) čakati na vsak način nasprotni prednostni vlak v štaciji, ki je po voznem redu določena za križišče — v našem slučaju bi bil moral beljaški vlak čakati celovškega v Porečah. Prednostni vlak (celovški) čaka v križišču nasprotnega vlaka le 5 minut in potem se odpelje. Križišče se da preložiti le tedaj, ako se obe štaciji ali telefonično, brzovozno ali pismeno moreta dogovoriti, kje naj se vlaka srečata. Ker je pa bilo to v našem slučaju nemogoče, bi bil moral beljaški vlak čakati celovškega v Porečah. Nerazumljivo je torej, kako je mogel prometni uradnik Lederer v Porečah proti tem jasnim predpisom odpustiti beljaški vlak iz štacije ter s tem zakriviti grozno nesrečo. Uradnika v Krivi vrbi ne zadene nikaka krivda, ker je kot odpravitelj prednostnega vlaka postopal popolnoma pravilno, ko je odpustil vlak št. 418 iz Krive vrbe.

Vlaki vozijo med Krivo vrbo in Porečami s hitrostjo največ 60 kilometrov na uro in rabijo za to daljo 11 minut z vštetim postankom v Pričicah. Beljaški vlak je čakal v Porečah celovškega vlaka, ker pa je bil ta zamujen, je najbrž mislil uradnik, da bo beljaški vlak mogel priti do Krive vrbe in se tam srečati s celovškim, ter je odpustil vlak. Med Krivo vrbo in Pričicami je precej hud ovinek in ob progi je precej visoka živa meja, zaradi česar tudi strojevodja nista mogla na večjo razdaljo videti nasproti si prihajajočih vlakov. Beljaški vlak je imel višjo lokomotivo in zato je tudi njegov strojevodja prvi opazil nevarnost. Stroj je zavil, zavornice so zaškripale, in vzlic temu, da sta oba strojevodja z nasprotnim parom skušala vlaka ustaviti, je bila razdalja le premajhna, in vlaka sta trčila z vso silo drug ob drugega. Kako močan je moral biti udarec, je spoznati iz tega, da je od enega stroja odneslo odrivač in kos železa še čez 15 metrov oddaljeno cesto. Stroja sta se zarila drug v drugega, drugi voz celovškega vlaka je vrglo na prvi voz, tretji se je postavil po koncu. Pri beljaškem vlaku je en voz II. razreda skoraj čez polovico raztrgalo, drugi vozovi pa so skočili iz tira.

Kakor pripovedujejo ljudje, ki so se vozili s tema vlakoma, je bil prizor naravnost strašen. Zaslili so se piski strojev in potem drsanje zavornic, nato pa silni udarec, ki je pometal ljudi s sedežev. Vse je hitelo vun, skozi vrata, skozi okna, med tem pa vik in krik otrok in žensk, katerih nekatere so tudi omedlele, zunaj pa vihar, blisk, grom in silna ploha. Može so pravili, da ne vedo na kak način so prišli iz podrtin razbitih vozov, tako so bili preplašeni. Ko se je občinstvo nekoliko pomirilo, so začeli iskati ponesrečence. Izpod razbitih vozov so potem izvlekli dva mrtveca, nekega duhovnika in eno žensko, o kateri se pripoveduje, da je v trenutku nesreče porodila. Mati in otrok sta bila mrtva. Strojvodjo celovškega vlaka je stisnilo med kotlom in tenderjem (vozom za premog) in premog ga je zasul. Hudo ranjenih je bilo še 6 drugih oseb, lahko ranjenih pa 30 do 40. Mrtva sta bila duhovnik Zigmund Bolvary, ki je že dalje časa bival pri frančiškanih v Beljaku, in žena železniškega sprevodnika Berta Kemperle iz Beljaka; hudo ranjeni pa: Honka Jurij, strojevodja iz Maribora, Pichler Tomaž, pomožni kurjač iz Lienca; Kramer Franc, strojevodja iz Maribora; Heinz Elizabeta iz Neustadta na Saksonskem; Otokar Badel z Dunaja in Jožefa Eichholzer iz Kremsbrückna. Prvo pomoč so podali ponesrečencem vodja deželne bolnice dr. Smoley, ki ni bil nič poškodovan, dasiravno se je vozil v vozu, ki je bil skoraj popolnoma razbit, in drugi sopotniki. Pozneje so dospeli rešilni vlaki iz Beljaka in Celovca ter prostovoljno rešilno društvo iz Celovca. Ranjence so prepeljali v ce-

lovsko bolnico, mrtvece pa v mrtvašnico v Porečah. Popotniki so se odpeljali z vozovi ali pozneje s posebnimi vlaki v Celovec ali Beljak.

Ker se je nesreča zgodila na kraju, poleg onega malega jezera ob vili barona Walterskirchen, kjer je tudi za prestopanje iz enega vlaka v drugega skrajno neugodno, so izostali vsi nočni vlaki. Prvi vlak, ki je vozil mimo kraja nesreče, je bil jutranji brzovlak, ker so po noči odstranili vse zapreke s proge. Ostanki razbitih voz so bili videti še drugi in tretji dan po nesreči ob straneh proge. Lokomotivi so prepeljali na postajo v Krivi vrbi.

Vzrok nesreče smo pojasnili že zgoraj. Pripomnimo naj še, da se je govorilo, da je uradnik Lederer prevzel službo ta dan za nekega drugega uradnika in da je bil skoraj nepretrgano 25 ur v službi. Ko je zvedel o nesreči, je omedlel in se potem dal odstaviti od službe. Železniška uprava ga hvali kot vestnega uradnika, ki še nikdar ni dal povoda za grajo. Da se je zgodila ta nesreča, je bilo edino le mogoče, da je zamenjal „prednost“ obeh vlakov.

O ponesrečencih so se raztrosile po Celovcu razne gorostasne novice, katere so zašle tudi v časopisje in izzvale vzlic grozni resnosti marsikako neljubo šalo. Tako je „Kärntner Wochenblatt“ v ponedeljek zvečer poročal, da je ponesrečeni duhovnik kapelan mestne glavne župnije celovške, g. Sadjak, dasiravno je le-ta v ponedeljek dopoldne hodil čil in zdrav po Celovcu. Drugi so zopet spoznali v mrtvem duhovniku vpokojenega profesorja g. Koch-a iz Beljaka. Sploh pa se je govorilo o šestih, petnajstih, da celo tridesetih mrtvih in okoli sto ranjenih. Hvala Bogu, da nesreča ni bila res tako velika.

Za južno železnico z njenimi predpotopnimi napravami bo ta nesreča menda vendarle opomin, da naj bolje skrbi za varnost na progi s tako velikim osebnim prometom, kakor je ob vrbskem jezeru. Ako bi bila proga dvotirna, bi se nesreča gotovo ne bila zgodila. Zato se pač ni čuditi, če se bo občinstvo v bodoče rajši posluževalo državne železnice skozi Rož, kakor pa južne.

Društveno gibanje.

Izvanredni občni zbor. Dobrodelno društvo „Drava“ naznanja, da se vrši dne 23. septembra ob 1/2 4. uri popoldne v gostilni g. Pogliča na Brnci izvanredni občni zbor. Glavna točka: volitev novega odbora. K obilni udeležbi vabi za odbor Ivan Hochmüller, t. č. predsednik.

Vabilo na javni ljudski shod dne 23. septembra 1906 ob 4. uri popoldne takoj po občnem zboru šentjakobske posojilnice v „Narodnem domu“ v St. Jakobu, katerega skupno priredé izobraževalna društva zgornjekoroška. Na dnevnem redu je več govorov, igra in petje. K obilni udeležbi vabi odbor.

izobraževalno društvo „Kot“.
Švabek. V nedeljo, dne 30. t. m., ob 3. uri popoldne se vrši v Švabeku pri Luknerju zborovanje Ciril in Metodove podružnice za Suho in okolico z veselico, pri kateri igrajo šmihelski igralci igro „Trije tički“. Vstopnina 10 vin. K obilni udeležbi vabi odbor.

Prevalje. Katoliško delavsko društvo je imelo dne 16. t. m. svoje mesečno zborovanje. Udeležba je bila slaba, zato je gosp. predsednik Bervar grajal malomarnost nekaterih članov. G. kaplan Šmodej je govoril nato o anarhizmu.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Tolsti Vrh in okolico priredi dne 23. t. m. v gostilni g. Fr. Kristana pri Fari svoje letno zborovanje s sledečim sporedom: 1. Pozdrav. 2. Govori. 3. Pobiranje letnih doneskov. 4. Volitev novega odbora. 5. Igra: „Trije tički“, igrajo domači igralci. 6. Prosta zabava in petje. Začetek ob 1/2 4. uri popoldne. K obilni udeležbi vabi odbor.

Poziv!

Zopet je napočil čas, da se podajo slovenski visokošolci v tuja mesta, da utešijo svojo ukaželjnost. Polni idealov zapustijo domača tla oni, ki so šele prekoračili prag mature, trdno so prepričani, da bo njih trud ljubljenu narodu enkrat v obilo korist. Mladostne navdušenosti tudi onim, ki so že poskusili življenje vseučiliških mest, ne manjka. Ali žal, med to navdušenost se meša grenki akord skušnje, neprijetne skušnje namreč, da ima ubogi slovenski dijak, posebno pa koroški, pač dosti dobre volje, ali primanjkuje mu sredstev, da bi svojim množnim primernim mogel razviti dar duha, udeležiti svoje ideale. Ostro nasprotstvo med bogatimi in ubožnimi, ki ga opazuje vsak dan v velemestu, napolni ga z grenko trpkostjo, da so darovi tega sveta tako neenako razdeljeni; zavest, da on ravno radi po-

manjkanja gmotnih sredstev ne more uresničiti svojega idealnega stremljenja, razviti blage sile, okolnost, da se mu pošilja iz domovine pač lepih nauk in dobrohotnih nasvetov, premalo pa gmotne podpore: vse to in mnogo drugega vpliva skrajno neugodno na njegovo življenje in mišljenje, je mrzla voda na gorečo navdušenost. Iz njegovega življenja pa ostane rezka disharmonija, ki mu jemlje veselje do uka.

Zatorej se obračamo z iskreno prošnjo na vas, slovenske rodoljube, na one, ki jih je sreča oblagodarila s svojimi darovi: priskočite nam radodarno na pomoč! Ne dopuščajte, da usahne neskaližena navdušenost prvoletnikov v vsakdanjem kruhoborstvu, bodite zdravniki skeptičnosti, ne prostovoljno po izkušnjah pridobljeni! Zavedajte se, da slovensko ljudstvo koroško krvavo potrebuje posvetne inteligence, take, ki bi imela še zdrave pojme o narodovi bodočnosti! Zavedajte se, da je vaša dolžnost ne samo nasvetovati študiranje, želeči posvetne inteligence, pošiljati dijake na vsenčilišča, ampak iste tudi vzgajati, skrbeti za njih napredek! Spominjajte se vi, ki ste hodili nekdanj po isti poti, kakor mi, koliko blagih sil je v vas borba za vsakdanji kruh zatrla, koliko dobrega je vsled iste borbe ostalo nerazvito.

Podpirajte torej naša podporna društva v Pragi (dr. J. Šebesta, odvetnik in blagajnik, Praga II., Spálená ul. 22), v Gradcu (dr. Benj. Ipavc) in na Dunaju (dr. Kl. Seshun, odvetnik na Dunaju I., Singerstr. 7), posebno pa naše „podporno društvo za slovenske dijake Koroške“ na naslov g. prof. Jos. Apih, Celovec, Vetrinjsko obmestje 26. Saj je znano, da se koroškim vsenčiliščnikom godi primeroma najslabše. S prošnjo za podporo obračamo se posebno do naših denarnih zavodov; naj si isti vzamejo za zgled delovanje posojilnic na Štajerskem.

Vsi oni pa, ki niste popolnoma ravnodušni napram bedi učeče se mladine, bodite prepričani, da vsak vaš podarjen vinar pride na pravo mesto in da pomaga zdraviti skeleče rane.

Za slov. akad. fer. društvo „Gorotan“:

Rafko Petrič, t. č. predsednik.

Josip Wieser, t. č. tajnik.

Dopisi.

Radiše. V nedeljo, dne 9. septembra, je priredilo izobraževalno društvo svoje letno občno zborovanje. Sicer je nam odgnal dež mnogo ljudi, a vkljub temu se je zbralo čez 130 prijateljev našega društva v gostilni pri Miklavcu. Posebno nas je razveselilo, da so nas počastili s svojim prihodom gostje iz Gradnic in Podkrnos. Hvala jim! Iz odborovega poročila posnemamo, da društveno delovanje v tem letu ni bilo tako živahno, da bi ga morali imenovati hvalevredno, ker se je priredilo samo 6 zborovanj, kar je za tako važno in potrebno društvo res premalo. A če pomislimo, da je prestalo društvo ravno to leto svoj kritičen čas, ga ne smemo preveč grajati. Društvo ima premoženja 256 K 58 vin. v gotovini, torej stoji na dobrih nogah. Društvo je tudi prispevalo svojim udom vsakemu po eno krono za „Mir“. Po odborovem poročilu da predsednik besedo g. Ekarju iz Celovca, ki je govoril o pomenu narodnih društev sploh, posebno pa še v takem kraju, kot so Radiše, kjer nasprotniki z vso mogočo in nemogočo navlako hočejo spraviti ljudstvo v nemčurski tabor. Ako nasprotniki ustanavljajo nemogoči „fajerber“, samo da se dela razpor med narodom, potem smo Slovenci dolžni tem tesnejše se okleniti društva, ki nam je vsled skrajno pomanjkljive šolske vzgoje edino sredstvo za izobrazbo in po njej za napredek. Društvo bodi ljudstvu šola. Le na ta način se bomo mogli z uspehom upreti nemčurskemu navalu! Nato navdušuje g. Lakner društvениke, posebno odbor, naj neustrašeno in marljivo delujejo za povzdigo našega društva. Polaga jim na srce, naj se varujejo osebnega sovraštva, katero privede posameznike skoraj vselej do narodnega nasprotstva. — Lahko trdimo, da je bilo to zborovanje nov rojstni dan za naše društvo in upamo, da bo hodilo društvo ne samo po isti poti naprej kot sedaj, ampak da bo še bolj napredovalo kot do sedaj, za kar nam je porok novo izvoljeni odbor, ki se je sestavil sledeče: predsednik Al. Taler, podpredsednik J. Sušnik, tajnik J. Lakner, tajn. namestnik Franc Orlič, blagajnik Šimon Ogriz, blagajnikov namestnik Lambert Miklavc, knjižničar Jožef Taler, računski pregledovalca Bartel Pistotnik in Martin Brulih. — Po zborovanju se je igrala igra: „Ne udajmo se!“ Privikrat so sicer nastopili domači igralci, a čast jim, igrali so hvalevredno. Le tako naprej, iti mora! Ob zvokih tamburic in milih slovenskih pesmic smo se radovali pozno v noč. — Končno izrekamo vsem, ki so pripomogli, da se je zborovanje

tako dobro obneslo, najiskrenejšo zahvalo, posebno g. Ekarju za res imeniten govor, katerega ljudstvo ni samo poslušalo, ampak tudi zapomnilo. Posebna hvala gre tudi gostilničarju p. d. Miklavcu za njegov veliki trud. Društvu pa kličemo: Le krepko, neustrašeno naprej, saj je izobrazba zlata vredna.

Škofije. (Krajni šolski svet odstopil!) Res čudno mero imajo šolske oblasti za svoje podložne. Kar je v enem kraju dovoljeno, je v drugem prepovedano. So kraji na Koroškem, v katerih imajo krajni šolski sveti v zasebnih hišah svoje mesečne seje, ne da bi jim kakšna višja oblast prepovedala. A to, kar je drugod dovoljeno, je v Škofijah prepovedano. Krajni šolski svet je imel in ima še svoje seje v župnišču in sicer zato, ker 1.) je v župnišče bližje za odbornike kakor v šolo, seje so namreč vedno po božji službi; 2.) v šoli nima krajni šolski svet pripravne sobe, ker so mu jo vzeli, da imajo v njem nemško posojilnico; 3.) v šolskih sobah imeti seje po zimi ni mogoče, ker je mraz; če hočeš pri krajni šolski seji imeti toplo, se mora najmanj par ur pred sejo zakuriti in tako porabiti po nepotrebnem drva; 4.) se mora v šolo vse pripomočke in potrebščine za pisanje nositi s seboj; 5.) se je že zgodilo, da je bilo šolsko poslopje zaprto, ko je krajni šolski svet hotel tam zborovati. Ko so pa šli potem odborniki v bližnjo hišo, v slovensko posojilnično sobo, jih je učitelj naznanil, da imajo seje v gostilni. 6.) Posluje v šolskem poslopiju nemška hranilnica, katera šteje okrog 20 udov, zoper voljo krajnega šolskega sveta, kateri mora skrbeti za snaženje lop in stopnic; dočim šolske oblasti preseljuje slovenske posojilnice v šolsko poslopje ne dovolijo, akoravno šteje slovenska posojilnica desetkrat toliko udov — namreč 200 — in ima torej proporcionalno veliko večjo pravico do porabe šolskega poslopja. Po odloku ministrstva za uk in bogočastje od dne 23. 9. 1903, št. 30631, bi le takrat smel nadučitelj v svojem zasebnem stanovanju imeti blagajnico, če je on načelnik hranilnega društva — „statutenmäßig bestellte Kassenverwalter“. Načelnik društva pa je kmet Šorn, učitelj je le tajnik in kot tak po pravilih društva, § 29, str. 23 še ud načelstva ali nadzorstva ne sme biti. A kljub temu odloku dovoljujejo šolske oblasti uradovanje nemške posojilnice v šoli. 7.) Sta učitelja gosp. načelnika in njegovega namestnika razžalila, ker sta ju izpodila iz šolskega poslopja, ne da bi jima zato zadostila. 8.) Sta učitelja krajni šolski svet večkrat z neresničnimi članki, ki so pisani v imenu šolskega vodstva v „Wochenblattu“ in „Bauern-Z.“, obrekovala in smešila, ko je pa krajni šolski svet dotične članke po členu 19 popravil, sta učitelja tožila krajni šolski svet pred sodnijo, in sicer po krivičnem, ker je bil krajni šolski svet oproščen, učitelja pa obsojena plačati vse stroške in oba doktorja. 9.) Ni nobene postave, po kateri bi moral krajni šolski svet ravno v šolskem poslopiju zborovati, ampak ministrska odredba z dne 2. 10. 1886, št. 14.407, zapoveduje, da se morajo seje vršiti: „v šolskem kraju, če mogoče v šolskem poslopiju“. Pač vzrokov preveč, zakaj da krajni šolski svet ne more zborovati v šoli. A vendar je celovski okrajni šolski svet prepovedal seje v župnišču in zapovedal seje v šoli, „ker mu napovedani vzroki niso „stichhaltig“. (Odlok okrajnega šolskega sveta od 18. 9. 1905, št. 2908, in 17. 4. 1905, št. 1474.) Priziv na deželni šolski svet je bil neuspešen. Ministrstvo pa sploh priziva ni sprejelo — ampak odklonilo — zurückgewiesen — iz vzroka, ker je krajni šolski svet dolžan ubogati deželno šolsko oblast. Taka ministrska odločitev je pač le mogoča na toplo priporočilo celovškega deželnega šolskega sveta. Čemu so potem sploh še prizivi dovoljeni? Če je krajni šolski svet pokorščino dolžan deželnemu šolskemu svetu, ali niso tudi drugi? Ali niso postave za vse enake, vsaj v celi Koroški? Zakaj smejo drugod na Koroškem zborovati v zasebnih hišah, v Škofijah pa ne? Takšna vprašanja si je stavil krajni šolski svet, ko je v seji dne 9. septembra zgrabil zadnje orožje, namreč vsi udje krajnega šolskega sveta so se enoglasno odpovedali svoji službi ter naznanili okrajnemu šolskemu svetu svoj odstop. A varal se je. C. k. okrajni šolski svet je odgovoril vsakemu izstopivšemu udu, da odločitev službe ni v postavi utemeljena, da naj služi pokorno naprej, sicer bo v smislu člena 7 postave od 8. 2. 1869 kaznovan. Blag. g. poslanec Grafenauer, priporočamo Vam ta-le članek v premišljevanje, da zopet malo potipate g. Pallata v deželnem zboru, še bolj pa opominjamo naše slovenske državne poslance na naše barbarske šolske razmere ter prosimo za interpelacijo v državnem zboru.

Podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda!

Tisoči priznanj potrjujejo

da najboljše in najcenejše dobavljajo

cerkvene paramente in oprave

neprekosno že 95 let stara tvrdka

Josip Neškudla

c. in kr. dvorni dobavitelj in tvorničar

Jabloné nad Orlicí, št. 86, pošta istotam
Češko.

Prosi se natančnega naslova.

Ilustrovani ceniki, proračuni, izberki poštne prosto

Politični pregled.

Volilna reforma. Dne 12. t. m. se je zopet sešel odsek za volilno reformo. Razprave bi se bile morale začeti z določitvijo volilnih okrajev za Češko, ali ker se Čehi in Nemci še niso sporazumeli med seboj, se je ta točka odložila z dnevnega reda in razpravljalo se je o splošnih določbah nove postave. Sprejel se je § 7, v katerem se določuje, da ima volilno pravico oni, ki je bival ob razpisu volitev vsaj eno leto že v dotični občini. Čudno je pri tej razpravi, da nemški krščanski socialci, ki so svoj čas zahtevali petletno bivanje v občini v dosego volilne pravice, niso več poudarjali te zahteve. Predlagalo se je sicer z nemške strani, da naj se določi dveletno bivanje za dosego volilne pravice, ali ta predlog ni obveljal, temveč se je sprejel prvotna vladna predloga. Nadalje se je sprejel § 1., v katerem se določa, da imajo tudi člani gosposke zbornice pasivno volilno pravico v poslanski zbornici, to je, da se smejo tudi člani gosposke zbornice voliti za poslance v poslansko zbornico. Seveda nimajo potem mandata v gosposki zbornici.

Nov udarec za obmejne Slovence. Kakor strela z jasnega je zadel vso politično javnost predlog poljskega poslanca Starzynskega, ki ga je podal v petkovi seji odseka za volilno reformo, in kateri meri na razširjanje delokroga deželnih zborov, na deželno autonomijo (samoupravo). Poudarja se, in to je storil tudi ministrski predsednik Beck, da ta predlog hoče le nekako natančneje zarisati meje med delokrogom deželnih zborov in državnega zbora, toda bodisi že kakor hoče, poslanec Starzynski je predlagal, da naj se odstopijo zadeve deželne kulture deželnim zborom, nadalje pa ravno tako **postavodajstvo v ljudskih in srednjih šolah ter uređitev jezikovnega vprašanja pri nižjih in srednjih uradih.** Ta predlog je velikanskega pomena za nas obmejne Slovence, zlasti pa Koroške. Ni torej dovolj, da nas hočejo z volilno reformo uničiti, treba je bilo še tega, da bomo tembolj gotovo popolnoma mrtvi. Naj se pri nas na Koroškem izroči šolstvo in jezikovno vprašanje v uradih našemu deželnemu zboru, potem je slovenskemu narodu in njegovemu jeziku na Koroškem odklenkalo za vselej. Kaj bo pač mogel naš edini slovenski poslanec doseči proti 42 nemškim, ki bodo že poskrbeli zato, da bo slovenščina popolnoma izginila iz javnosti! Da bi pa bili tudi v drugih obmejnih slovenskih pokrajinah slovenske manjšine izročene na milost in nemilost nemškim, oz. italijanskim večinam, je jasno kot beli dan. Ta predlog, ako bi se sprejel, je v resnici narodna smrt obmejnih Slovencev! Zato pa smo se tembolj čudili, da pri glasovanju o predlogu posl. Starzynskega, da naj se v svrhu poročanja o tem predlogu izvoli poseben odsek, ni bilo navzočega razun načelnika odsekovskega, dr. Ploja, **niti enega slovenskega, oz. jugoslovanskega poslanca!** V tako važnih časih bi bila pač sveta dolžnost naših poslancev, da se udeležujejo sej, sicer jih mora zadeti opravičena graja, da v najvažnejših trenutkih zanemarjajo svoje dolžnosti. Poudarjamo, da je bil predlog sprejet z 21 proti 19 glasovi. Ako bi bili trije jugoslovanski odsekovi člani (dr. Šusteršič, Vujatović, dr. Ivčević) navzoči in bi bili glasovali proti predlogu, bi bil predlog odklonjen. Z vso upravičenostjo smemo torej pričakovati, da se ti gospodje poslanci javno in jasno izjavijo o svojem postopanju v tej zadevi.

Državni zbor. V torek, dne 18. t. m., se je po počitnicah zopet vršila prva seja državnega zbora. Zbornica je bila bolj slabo obiskana, ker dnevni red ni obetal nič posebnega. Pred vsem sta se obravnavala dva nujna predloga, predlog češkega posl. Hrubega zaradi vsenemških izgređov v Tropavi in predlog posl. Hoferja zaradi trpinčenja vojakov pri 4. pešpolku. Prvi predlog je bil odklonjen, drugi soglasno sprejet. Na dnevnem redu je bil predlog o lekarnah. Posl. Korošec je interpeliral zaradi volitev v okrajni zastop

brežiški in zaradi mestne policije v Brežicah, posl. Robič pa zaradi prepovedanih slovenskih napisov v Mariboru. Prihodnja seja državnega zbora je šele v torek, dne 25. t. m., da bo med tem časom lahko obravnaval odsek za volilno preosnovo.

Vsenemci Schönererjeve stranke so sklenili, da v odseku za volilno preosnovo glasujejo za pluralni zistem (da imajo nekateri volilci po več glasov zaradi svoje izobrazbe, stanu ali visokih davkov).

Med Bolgarijo in Turčijo so razmere vedno bolj napete, tako da so nekateri časopisi že prekovali vojsko. Resnica je, da ste obe državi zbrali ob skupni meji večje število vojaštva in da so zajeli na obeh straneh po nekaj „špijonov“. Kakor se z druge strani poroča, je Grška ponudila Turčiji svojo podporo v slučaju vojske z Bolgarijo zaradi nasprotstev, ki vladajo v Macedoniji med Bolgari in Grki. Do vojske najbrž ne bo prišlo, ker velevali ne puste, da bi se na Balkanu kaj izpremenilo.

Na Ruskem se še vedno ponavljajo razna grozodejstva. Ni ga skoraj dneva, da ne bi se poročalo o napadih z bombami. Oborožene čete napadajo državne in zasebne hiše, ropajo in morijo. Po večjih mestih preiskuje vojaštvo po hišah in aretuje vsepovprek. V Varšavi so baje zaprli nad tisoč oseb. — Ruski car se je s svojo družino odpeljal za nekaj časa na potovanje po baltičkem morju. Trdi se tudi, da obišče svoje sorodnike v Nemčiji. — Nagle smrti je umrl general Dmitrij Trepov, ki je bil zadnji čas poveljnik v carski palači in znan kot najstrožji in najneizprosnejši preganjalec novostrujarjev.

Na Španskem se je pričel v zadnjem času tudi boj proti katoliški cerkvi, kakor na Francoskem, dasiravno je Španska znana že od nekdaj kot katoliška država. Uvedli so civilni zakon, zaradi česar je nastalo med vernimi katoliki veliko ogorčenje. Pravosodni minister zahteva, da se kaznuje Tuyskega škofa zaradi njegovega pastirskega lista, v katerem se je škof ostro izrekel zoper civilni zakon.

Listnica uredništva.

J. K. Vi prašate, kaj pomeni beseda „pogrom“. Ako začne berač svojo obleko obračati, potem imajo tiste sitne majhne živalice, ki so se vgnezdile v njegovo obleko — pogrom — kakor židje na Ruskem.

Skrb vsake gospodinje je posvečena družinski blaginji!

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

je po Kathreinerjevem načinu svojega proizvajanja okusna, zdravju v prospeh in poceni, ima torej neprecenljive prednosti za vsako gospodinjstvo!

Poudarjajte pri nakupovanju izrečno ime Kathreiner in zahtevajte le izvirne zavoje z varstveno znamko župnik Kneipp.

Služba cerkovnika in organista

v **Žabnicah** in na sv. Višarjih se do novega leta odda. Plača: K 1326.24 v gotovini, prosto stanovanje v posebni hiši z vrtom, servitut za kurjavo in štola. Natančneje pri osebni predstavi. Prosilci naj vložijo svojo, s spričevali podprto prošnjo do 1. novembra t. l.

Župništvo v Žabnicah, 20. septembra 1906.

Dr. Jan. Amschl, župnik.

Služba organista in mežnarja

v **Vetrinju pri Celovcu** se odda od 1. vinotoka t. l. Zasluzek okoli 600 kron na leto in prosto stanovanje. Prosilci naj blagovolijo osebno se oglasiti pri župnem uradu Vetrinju.

Služba cerkovnika in organista

v **Škofičah** je razpisana. Dohodki so: Stanovanje s 3 sobami, kuhinjo in kletjo, skedenj s hlevom. — Plača: Letne gotovine iz cerkvenega premoženja 50 kron; letne gotovine od ustanov 40 kron; različni dohodki od sv. maš, pogrebcev (v l. 1905) 157 kron; kolektura: 1 kopa 32 snop. pšenice, 10 kop 10 snop. rži, 3 birne ajde; polja in travnikov je 3 orale, 720 sežnjev. Prosilec mora biti zmožen voditi v petju pevsko društvo. Službo odda župni urad v Škofičah.

Lovske puške

vseh sestav, priznано delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Peter Wernig,

c. kr. dvorni izdelovatelj orožja v Borovljah, Koroško. Ceniki brezplačno in poštne prosto.

C. in kr. intendantca 3. voja.

K št. 6898 z l. 1906.

Avizo.

v zadevi zakupne oddaje **kruha in ovs**a za vojaštvo, nameščeno v postajah

Leoben, St. Marein, Bruck ob Muri, Judenburg,	c. kr. okrajnem glavarstvu v	Brucku ob Muri	3.	dne oktobra 1906, ob 10. uri dopoldne.
Sl. Bistrica, Celje, Strass, Ptuj,	vojaškem oskrbovališču v	Mariboru	10.	
St. Vid ob Glini, Volšperk, Kotiče, Smohor,	vojaškem oskrbovališču v	Celovcu	3.	
Trbiž, Naborjet s pripadki	občinskem uradu na	Trbižu	8.	
Gradiska, Ronki, Kanal, Tolmin	vojaškem oskrbovališču v	Gorici	1.	

Za ta nakupna pogajanja veljavni pogoji so na vpogled pri zgoraj imenovanih vojaških oskrbovališčih, potem pri okrajnem glavarstvu v Brucku ob Muri in občinskem uradu na Trbižu razpoloženi oglasi in pogodbenih naznilih, katera poslednja se dobijo brezplačno.

Gradec, meseca avgusta 1906.

Od c. in kr. intendantca 3. voja.

Za novo

izdelovanje in prenovljenje oltarjev, prižnic, božjih grobov, tabernakljev, okvirov ter svetih podob

se priporoča

podobarska in pozlatarska delavnica

Janez Golež

v Celovcu, Živinski trg št. 9.

Priznано fina dela in nizke cene. Vsake konkurence zmožna, domača tvrdka!

Vzgojišče za deklice

(Internat)

čč. šolskih sester v „Národní šoli“

družbe sv. Cirila in Metoda

v Velikovcu

se priporoča p. n. slovenskim staršem.

V hiši je štirirazredna ljudska šola; poseben ozir se jemlje na pouk v ženskih ročnih delih.

Šolsko leto se začne dne 15. oktobra t. l. Plačila 20 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovcu na Koroškem.

Veliko zalogo zajamčeno

pristnega vina

priporoča hranilnica in posojilnica v Šmihelu nad Pliberkom. Dobi se belo po 30 do 50 vinarjev liter. Finejše do 60 vinarjev. Izpod 56 litrov se ne oddaja.

Jurij Rudolf,
načelnik.

Svoji k svojim!

Opozarjamo vsakega varčnega rodoljuba na edino hrvatsko zavarovalno zadrugo

„CROATIA“

pod pokroviteljstvom kralj. glavnega mesta ZAGREBA.

Ista zavaruje na Štajarskem, Kranjskem in Koroškem vse premičnine, živino in pridelke proti ognju po najnižjih cenah.

Vsa pojasnila daje:

glavni zastop „CROATIE“ v Celovcu

Valentin Jug, benediktinski trg št. 4.

Zastopniki se iščejo po vseh večjih krajih Koroške.

Mlin

na dva tečaja in stanovitni vodi blizu Kaple v Rožni dolini se da v najem ali se ceno prodaja. Več pove posestnica Neža Harniš p. d. Mevnjak v Trnju, pošta Podgora, Koroško.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznivo.

Edino pravi je

Thierryjev balsam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven neprekosljivo zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko.

Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“

za vse še tako zastarele rane, vnetja, poskočbe, ture in uljese vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3.60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Knjizico s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicinskih drogerijah.

Prostovoljna prodaja.

Na prodaj je zaradi preselitve **velika hiša na Jesenicah**. Hiša stoji zraven novega kolodvora. Pri hiši je hlev, vodnjak in dva vrta za zelenjavo in tudi vse občinske pravice. V hiši se izvršujeta zdaj dva obrta, in sicer izvrstno uspevajoča, moderno opravljena pekarna in prodaja delicatess. Natančne pogoje pove dr. J. Vilfan, odvetnik v Radovljici.

Učenca

sposobnega za trgovino, sprejme takoj tvrdka J. F. Schescherko v St. Juriju ob juž. želez.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Prodaja srečk proti mesečnim odplačilom.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predjume na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavelje.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spiljetu.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjžice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.